

Джерело: Письменний В.В. Напрямки реформування місцевого оподаткування в Україні // Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації: IV міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, 22–23 лют. 2007 р., м. Тернопіль. – Тернопіль: Економічна думка, 2007. – Ч. 2. – С. 233–235.

Письменний Віталій

Тернопільський національний економічний університет

НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

За останні роки в Україні зроблено низку виважених кроків у напрямку побудови системи місцевого оподаткування, яка б відповідала загальновизнаним світовою практикою засадничим принципам оподаткування. Зокрема, необхідно відзначити розроблення Хартії податкових відносин (2005 р.), проєктів Концепції реформування податкової системи України (2005 р.) та Стратегії податкової реформи (2006 р.), які стали однією з перших спроб поетапного вдосконалення інституту місцевих податків і зборів, перетворивши цей процес на планомірний та наперед визначений. Заслужовують на увагу пропозиції щодо досягнення оптимального рівня податкового навантаження, підвищення граничних розмірів місцевих податків і зборів, розширення бази оподаткування, приведення принципів надання податкових пільг у відповідність до законодавства країн-членів ЄС. Водночас вищеперелічені документи не позбавлені суттєвих недоліків, які проявляються в неналежному висвітленні питань, що стосуються реформування місцевого оподаткування як невід’ємної складової частини податкової системи держави.

Нині, незважаючи на структурні зрушення в економіці України, місцеве оподаткування має чимало недоліків, спричинених дією об’єктивних і суб’єктивних чинників, загострених негативними наслідками багатолітнього панування командно-адміністративного устрою. До них можна віднести: велике різноманіття місцевих податків і зборів, більшість з яких фактично не справляються за відсутності бази оподаткування; низьку фіскальну роль місцевих податків і зборів; законодавчу неврегульованість порядків обчислення та сплати місцевих податків і зборів; легкість ухилення від оподаткування, а також відсутність належних контрольних дій з боку податкових органів; надмірні витрати податкового апарату держави з адміністрування місцевих податків і зборів. Відповідно, всі ці проблеми вказують на недосконалість місцевого оподаткування у нашій державі. Звідси й виникає необхідність у проведенні податкової реформи.

Аналіз теоретичних і практичних підходів до місцевого оподаткування дають змогу виокремити наступні напрямки його реформування в Україні:

– по-перше, необхідно скасувати ті податкові платежі, витрати на адміністрування яких значно перевищують їх надходження, а саме: збір за видачу ордера на квартиру, збір з власників собак, збір за участь у бігах на іподромі, збір за виграш на бігах, збір з осіб, які беруть участь у грі на тоталізаторі на іподромі, збір за право проведення кіно- і телезйомок, збір за проведення місцевих аукціонів, конкурсного розпродажу і лотерей, сукупна частка яких у 2005 р. становила всього 0,12 %. Причому збір за участь у бігах на іподромі справлявся тільки в Донецькій обл. (1,31 тис. грн.), збір за виграш на бігах – Кіровоградській обл. (0,07 тис. грн.) й Одеській обл. (0,8 тис. грн.), збір з осіб, які беруть участь у грі на тоталізаторі на іподромі – Львівській обл. (2,45 тис. грн.) й Одеській обл. (0,7 тис. грн.). У решті ж територіальних утворень вищеперелічені податкові платежі взагалі не надходили до місцевих бюджетів за відсутності бази оподаткування;

– по-друге, для зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування, а також збільшення податкових надходжень до місцевих бюджетів важливим є запровадження (й віднесення до переліку місцевих податків і зборів) податку на нерухомість. З одного боку, даний податковий платіж наділений певними ознаками, які в межах традиційних уявлень податкових фінансів вважаються найбільш прийнятними для місцевого оподаткування (зокрема, низька мобільність його бази оподаткування, а також спроможність забезпечувати місцеві бюджети достатньо стабільними податковими доходами). З іншого боку, оскільки діяльність органів місцевого самоврядування спрямована на підвищення вартості об'єктів нерухомості житлового фонду, податок на нерухомість може розглядатися як плата за надання суспільно значимих послуг;

– по-третє, зважаючи на низку прогалин на нормативно-правовому полі, яке регулює процеси запровадження й адміністрування місцевих податків і зборів, необхідним видається прийняття Податкового кодексу України. Його положення повинні стати базовими нормами для органів місцевого самоврядування під час прийняття ними рішень щодо запровадження тих чи інших місцевих податків і зборів. Запропоновані зміни у механізмах їх справляння покликані створити стабільну законодавчу базу, збільшити податкові надходження до місцевих бюджетів, що в кінцевому випадку сприятиме вирішенню актуальних проблем економічного, соціального, політичного та культурного піднесення регіонів.

Таким чином, перебудова в Україні системи місцевого оподаткування назріла, тому повинна мати форму цілісної стратегії і розглядатися не як достатня умова, а необхідна складова проведення скоординованої політики прискореного економічного та соціального розвитку. Для реалізації цих складних завдань потрібна насамперед політична воля керівництва держави до зміни принципів взаємовідносин між двома системами публічної влади: державною системою органів виконавчої влади й органами місцевого самоврядування [1]. На жаль,

сьогодні дисбаланс такого співвідношення (не на користь органів місцевого самоврядування) неприпустимо великий. Зрозуміло, що без активної участі в цій роботі науковців, економістів, політиків, громадських діячів, а також використання надбань країн західної демократії вирішити проблеми реформування місцевого оподаткування у нашій державі буде дуже важко, проте вкрай необхідно.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артеменко В., Ткачук А. Про деякі підходи до реформування адміністративно-територіального устрою України. – [Цит. 2006, 10 листопада]. – Доступний з: <http://csi.org.ua/?po=doc&doc_topic=710&lang=ukr&menu_id=793&lim_beg=10&id=26>.